

rammal ellentétben Újvidékről Penavin Olga és Jung Károly nem érkeztek meg, a jugoszláviai kutatásokat egyedül *Katona Imre* szemlélte. *Dankó Imre* a kárpátaljai, *Csoma Zsigmond* és *Lukács László* az ausztriai, *Gunda Béla* és *Kósa László* a romániai, *Ujváry Zoltán*, *Méryné Tóth Margit* (Pozsony) és *Paládi-Kovács Attila* a csehszlovákiai magyar néprajzi vizsgálatokkal foglalkoztak előadásaikban. Kiegészítésként kapcsolódott a programhoz *Bakó Ferenc* referátuma, amely az észak-amerikai magyar kutatásokról szólt. Az előadásokat nagyszámú hozzászólás és élénk eszmecsere követte. Az előadók elsősorban a publikációs tevékenységgel és az önkéntes társadalmi gyűjtőtevékenységgel foglalkoztak, bőven esett szó a magyarországi szakemberek tanulmányútjairól, a szomszédos országok etnográfusaival való együttműködésről, a kutatás területi és tematikai fehér foltjairól. A jelenlevők egyöntetűen kifejezték véleményüket, hogy az elmúlt évtizedben a szomszédos országokban folyó magyar néprajzi kutatások örvendően föllendültek és jelentős eredményeket értek el, kívánatosnak tartották továbbá, hogy a munka a megkezdett csapásokon hasonló módon folytatódjék.

Az értekezlet anyagát a TIT külön kiadványban tervezi megjelentetni.

K. L.

*A Magyar Nyelvészek IV. Nemzetközi Kongresszusa,
Szombathely, 1982. augusztus 23–26.*

Az 1966-i debreceni, az 1972-i szegedi és az 1977-i nyíregyházi kongresszus után Szombathelyen rendezték meg 1983. aug. 23–26-ig a magyar nyelvvel foglalkozó szakemberek tudományos tanácskozását.

A több mint kétszáz résztvevő magyarországi és külföldi kutatóhelyeket és magyar nyelvet oktató intézményeket képviselt. A kongresszus témája a *magyar nyelv rétegződése* volt. Augusztus 23-án délelőtt *Herman József* akadémikus, az MTA Nyelvtudományi Intézetének igazgatója nyitotta meg a tanácskozást. Köszöntőt mondott még *Bors Zoltán*, a Vas megyei Tanács elnöke és *Kovács Lajos*, a Szombathelyi Tanárképző Főiskola főigazgatóhelyettese. A megnyitó beszédek után kezdődött el a plenáris ülés, amelyen a kongresszus fő témáját érintő néhány nagyon fontos kérdés került napirendre. *Benkő Loránd* előadásában az irodalmi nyelv és köznyelv viszonyával foglalkozott. Kiemelte, hogy a szépirodalom nyelvének a rendszerbe illeszthetőségét milyen tényezők gátolják, és fölhevítve a figyelmet arra, hogy e kérdések további tárgyalásához szükség lenne más tudományterületek (stilisztika, poétika, nyelvesztétika) eredményeinek a fölhasználására is.

Balázs János hozzászólásában többek között a kétnyelvűség–többnyelvűség kutatásának fontosságát hangsúlyozta, *Szathmári István* pedig több vizsgálandó elméleti és gyakorlati kérdést is fölvetett; egyebek mellett az írott nyelv és a beszélt nyelv kölcsönhatásának egyensúlyeltolódására, az egységesülésre törekvő normarendszer és a differenciálódást elősegítő stílus ellentétes tendenciáira hívta föl a figyelmet.

Imre Samu a nyelvjárási és köznyelvi változatok keveredéséről, a nyelvjárásgyűj-

tés aktuális feladatairól, a földolgozás módszereiről beszélt. Hozzászólásában *Balogh Lajos* a nyelvjárásgyűjtés szociológiai módszereire hívta föl többek között a figyelmet, *Szabó Géza* pedig a pszicholingvisztikai megközelítés fontosságáról beszélt.

Grétsy László előadása a szaknyelvek és csoportnyelvek kapcsolatáról részletesen tárgyalta e kettő viszonyát, és megállapította, hogy a szaknyelveket nem mindig tekintetjük a csoportnyelvek egyik alaptípusának. Az ő előadásához fűzött újabb szempontokat *Sebestyén Árpád* és *Pusztai István* hozzászólása.

24-én, szerdán kezdődtek a szekcióülések. Párhuzamosan általában négy szekcióban hangzottak el az előadások, a két és fél nap alatt több mint száz. Témájuk a megadott tematikán belül nagy változatosságot mutatott: a nyelvi rétegződésről általában, a rétegnyelvek keveredéséről, az egyes rétegnyelvek jellemzőiről és stilisztikai felhasználhatóságukról volt szó. A módszerek között a hagyományosak mellett szerepet kapott az interdiszciplináris megközelítés, ami a téma jellegét tekintve természetes is. Talán nem tartozik szorosan a nyelvretegződés problematikájához, de sor került a magyar mint idegen nyelv oktatása problematikájának és a kétnyelvűség okozta sajátos jelenségeknek a tárgyalására is.

Az előadások utáni viták, a fogadás, a közös vacsora és a kirándulás lehetőséget adtak rá, hogy a résztvevők véleményt cseréljenek, elmélyüljenek egy-egy elméleti vagy gyakorlati kérdés megtárgyalásában.

26-án, pénteken volt a kongresszus záróülése, amelyen *Klara Maityinszkaja* köszönte meg a külföldiek nevében a négy kellemes és tanulságos napot. *Benkő Loránd* zárszavában kiemelte, az eredményesség és a jó hangulat mellett a kongresszus harmadik jellemzője az volt, hogy a fiatal kutatók nagy számban, aktívan vettek részt a tanácskozáson. Bejelentette még, hogy a következő kongresszust 1988-ban fogják megrendezni *Nyelvünk múltja és jelene* címmel, tudománytörténeti kérdésekről. A tanácskozás tervezett színhelye Eger.

P. Eöry Vilma